

REDOVISNING AV
KULTURRÅDETS ARBETE 2014
SOM STRATEGISK
MYNDIGHET FÖR ÖKAD
ÖPPENHET OCH MÅNGFALD
AVSEENDE HBT-FRÅGOR

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	4
INLEDNING	6
Strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck	6
Kulturrådets uppdrag	6
Utgångspunkter	6
Metod och material	8
Verksamheter och projekt med hbtq-inriktning	8
Regional kulturverksamhet	8
Samråd med och handledning av organisationer	9
Dialogmöten	9
BEHOV OCH MÖJLIGHETER	10
Konstens och kulturens möjligheter	10
Kunskaps- och kompetensbehov inom kultursektorn	10
Yttrandefrihet	10
Kvalitet	11
Integrering	11
Bidragsgivning	12
Bedömning	12
Normbrytande konst och kultur	12
Unga hbtq-personer	13
Separatism	13
Integrering	14
Internationellt	15
Uppföljning och kartläggning	15
GENOMFÖRDA OCH PLANERADE INSATSER 2014	16
Strategiskt övergripande	16
Kunskaps- och kompetensutveckling	16
Översyn av policyer	16
Rekrytering	16
Seminarier, webb och sociala medier	17
Möten och samverkan	17
Strategiska myndigheter med hbt-uppdrag och organisationer som företräder hbtq- personer	17
Regionala kulturchefer	18
Andra myndigheter och organisationer	18
Bidragsgivning	18
Kultursamverkansmodellen och regionala kulturinstitutioner	19
EKONOMISK REDOVISNING	21
FÖRSLAG PÅ KOMMANDE INSATSER	22
SLUTSATSER	24

SAMMANFATTNING

Konsten och kulturen har unika möjligheter att synliggöra och utmana normer som begränsar människor till exempel avseende sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Kulturrådets fick 2014 ett nytt regeringsuppdrag som strategisk myndighet inom kulturområdet för ökad öppenhet och mångfald avseende hbt-frågor, i enlighet med den samlade *Strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck* som regeringen antog i januari 2014. Kulturrådet ger sedan tidigare bidrag till ett flertal projekt, publikationer och verksamheter inom alla konstområden som arbetar aktivt med frågor gällande sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Kulturrådets uppdrag som strategisk myndighet ger ökade möjligheter att främja konsten och kulturens potential som normbrytare.

Det arbete som myndigheten har genomfört under 2014 lägger en grund för ett fortsatt långsiktigt arbete med frågorna. Kulturrådet har tagit fram förslag till en treårsplan för myndighetens fortsatta arbete som strategisk myndighet samt kommunicerat uppdraget. Kunskap om vad som sker i relation till hbtq-frågor¹ inom kultursektorn i landet har samlats in och nätverkskontakter har knutits. Det har skett genom dialogmöten, samråd och samverkan med myndigheter, institutioner och fria aktörer inom kulturlivet, organisationer som företräder hbtq-personer, regionala kulturchefer och kultursamordnare samt de andra myndigheter som har strategiska hbt-uppdrag.

Några av kultursektorns behov för att öka kulturens möjligheter att främja hbtq-frågor har identifierats. Strategier för att möta dessa har tagits fram. Konstens och kulturens möjlighet att synliggöra och utmana normer har uppmärksammats genom att lyfta goda exempel på Kulturrådets webbplatser och delta i olika publika sammanhang med seminarier och samtal. Projekt och verksamheter med hbtq-fokus inom bidragsgivningen har identifierats. Kulturrådet har också börjat identifiera och precisera utmaningar inom den egna verksamheten i relation till uppdraget. Kunskaps- och kompetensutveckling i normkritik och hbtq-frågor för hela myndighetens personal har påbörjats.

Eftersom det fokuserade arbetet med uppdraget tar sin utgångspunkt i att hbtq-kunskap och hbtq-perspektiv ska integreras i hela Kulturrådets arbete genererar de medel som tillförts myndigheten för arbetet spridningseffekter till andra insatser inom myndigheten. För att säkerställa en långsiktig effekt behöver ett fokuserat arbete med särskilda medel fortsätta under den kommande treårsperioden. Det kan också finnas behov av en tillfällig förstärkning, utöver de särskilda medel som myndigheten fått för att genomföra uppdraget, för att kunna få större genomslag för frågorna. En sådan förstärkning skulle möjliggöra för Kulturrådet att bryta ny mark när det gäller bidragsgivning till konsten och kulturen som demokratifrämjare och som motverkande kraft mot diskriminering, homo- bi- och transfobi.

¹ I regeringens strategi och regleringsbrevet används förkortningen hbt. Kulturrådet har i arbetet med uppdraget valt att använda förkortningen hbtq. Se vidare under avsnittet *Utgångspunkter* nedan. I de fall en direkt hänvisning görs till regeringsuppdraget, regeringens strategi eller dess innehåll används förkortningen hbt.

Följande rapport är Kulturrådets redovisning av uppdraget 2014. Under förutsättning att uppdraget fortsätter planerar Kulturrådet att följa upp och redovisa genomförda insatser årligen samt sammanställa en slutrapport 2017.

INLEDNING

Strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck

I januari 2014 antog regeringen en *Strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck*. Ambitionen med strategin är att få en samlad och långsiktig insats på nationell nivå. Utgångspunkten är FN:s konventioner om mänskliga rättigheter. Även om hbt-personers rättigheter stärkts under de senaste decennierna, utsätts hbt-personer i Sverige fortfarande för våld, diskriminering och andra kränkningar. Det bidrar till att hbt-personer har en sämre psykisk hälsa jämfört med heterosexuella. Transpersoner har identifierats som en särskilt utsatt grupp.

I strategin finns sex fokusområden, varav kulturområdet är ett. Strategiska myndigheter har utsetts för att skapa förutsättningar för ökad kunskap och likvärdigt bemötande av hbt-personer. De strategiska myndigheterna är Diskrimineringsombudsmannen, Folkhälsomyndigheten, Kulturrådet, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor och Socialstyrelsen.

Kulturrådets uppdrag

I regleringsbrevet för 2014 fick Kulturrådet ett uppdrag som strategisk myndighet inom kulturområdet för ökad öppenhet och mångfald avseende hbt-frågor, i enlighet med regeringens *Strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck*. Enligt strategin ska Kulturrådet främja kulturområdets goda möjligheter att bidra till ökad mångfald och öppenhet genom att synliggöra och utmana normer som begränsar människor, till exempel med avseende på sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Detta innebär att Kulturrådet bör uppmärksamma frågor som rör sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck och hbt-personers villkor och förutsättningar inom kulturområdet, i syfte att tydliggöra detta mångfaldsperspektiv.

Kulturmyndigheter, kulturaktörer och publik bör engageras i Kulturrådets arbete med uppdraget. Myndigheten bör samråda med övriga strategiska myndigheter samt samverka med kulturansvariga på regional nivå. Samverkan ska även ske med organisationer som företräder hbt-personer och med relevanta kulturaktörer.

Ansvar för uppföljning och redovisning av genomförda insatser som berör hbt-perspektiv inom verksamheten ingår i uppdraget. Arbetet ska redovisas årligen. Syftet med rapporten är att redovisa genomförda och planerade insatser inom Kulturrådets olika verksamhetsgrenar under 2014 och att komma med förslag på insatser för 2015-2017.

Utgångspunkter

Kulturrådets arbete med hbtq-frågor tar sin grund i frågor om mänskliga rättigheter, demokrati och yttrandefrihet. Enligt Kulturrådets instruktion ska myndigheten integrera

ett mångfaldsperspektiv i all sin verksamhet. Mångfalden är en förutsättning för ett levande kulturliv och en öppen demokrati.

Arbetet med hbtq-frågor ligger i linje med det kulturpolitiska målet att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. En utgångspunkt för Kulturrådets arbete är att ett kulturliv av hög kvalitet ska rymma många röster, åsikter och uttryck. Enligt de nationella kulturpolitiska målen ska kulturen vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund.

FN:s rapport om konstnärlig frihet från 2013 lyfter fram att det finns perspektiv som är privilegierade på grund av traditionell auktoritet och institutionell eller ekonomisk makt. Enligt rapporten behöver ett motverkande av dessa privilegierade perspektiv ingå i en diskussion om rätten till konstnärlig frihet och kreativitet samt eventuella begränsningar av denna rätt. Samband kan ses mellan rådande normer och att hbtq-personer utsätts för kränkningar, våld och diskriminering. Normer kan beskrivas som oskrivna regler, förväntningar och ideal som handlar om vad som av många människor i ett visst sammanhang anses vara positivt, önskvärt och fördelaktigt, och vad som inte anses vara det. För en ökad öppenhet behöver normer synliggöras, utmanas och utvecklas.

Enligt artikel 7 i UNESCOs mångfaldskonvention², som Sverige undertecknade 2005, ska parterna sträva efter att skapa förutsättningar som uppmuntrar enskilda och samhällsgrupper att skapa, framställa, sprida och distribuera sina egna kulturyttringar och ha tillgång till dem, med hänsyn till de särskilda villkoren och behoven hos kvinnor samt hos olika samhällsgrupper, däribland personer som tillhör minoriteter och ursprungsbefolkningar. Det civila samhället ska uppmuntras att aktivt delta i strävan att uppnå målen för konventionen.

2006 antog 29 experter från 25 länder, enhälligt *Yogyakartapriciperna om tillämpning av det internationella skyddet för de mänskliga rättigheterna vad gäller sexuell läggning och könsidentitet*.³ Enligt den del som handlar om rätten att delta i kulturlivet, har var och en rätt att fritt delta i samhällets kulturella liv, oavsett sexuell läggning eller könsidentitet, och att genom delaktighet i kulturlivet ge uttryck för olika sexuella läggningar och könsidentiteter.

Kulturrådet inkluderar begreppet queer i arbetet med hbtq-frågor. Queer är ett grundläggande begrepp inom normkritisk teori. Det beskriver ett kritiskt förhållningssätt till normer, i synnerhet heteronormen och tvåkönsnormen. Inom kultursektorn är queerperspektiv integrerat i frågor som rör sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Kultur med fokus på hbtq-frågor benämns ofta som queer. En queerteoretisk utgångspunkt är att normer är kopplade till makt. Medvetenhet om rådande maktstrukturer inom Kulturrådets arbete, kultursektorn och samhället i stort är centralt för ett kvalitativt arbete med hbtq-frågor. Ett normkritiskt perspektiv är ett

² Unesco, *Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar*, Svenska Unescorådet, Stockholm, 2010

³ <http://www.regeringen.se/content/1/c6/23/85/59/74d69617.pdf>

lämpligt verktyg för att synliggöra och ifrågasätta normer samt för att synliggöra privilegier. Begreppet queer kan också användas som en identitet och uttrycka en önskan att slippa identifiera sig. Att personer som identifierar sig som queera inte ska exkluderas är också en anledning till att inkludera queer i Kulturrådets arbete.

För att undvika att olika diskrimineringsgrunder ställs mot varandra bör ett långsiktigt strategiskt arbete med hbtq-frågor inom kulturområdet ha en intersektionell inriktning. Utifrån ett intersektionellt angreppssätt behöver Kulturrådet ha och utveckla medvetenhet om hur olika diskriminerande maktordningar samverkar och i vissa fall förstärker varandra. Det vill säga att myndigheten, på en strategisk övergripande nivå såväl som i enskilda insatser, tar ställning till samtliga diskrimineringsgrunder och även andra faktorer som t ex boendeort och socioekonomisk tillhörighet.

I arbetet bör Kulturrådet uppmärksamma och främja kulturområdets möjligheter att synliggöra övergripande hbtq-frågor såväl som homo-, bi-, trans- och queerfrågor var för sig.

Metod och material

Under 2014 har arbetet bedrivits i projektform. En arbetsgrupp med representanter från alla avdelningar har arbetat fokuserat för att lägga grunden för en integrering av hbtq-perspektiv i Kulturrådets arbete.

Verksamheter och projekt med hbtq-inriktning

För att få en övergripande bild av hur Kulturrådet fördelat bidrag till projekt och verksamheter med hbtq-inriktning har en undersökning gjorts av Kulturrådets direkta bidragsgivning. Identifieringen av hbtq-inriktning har i de flesta fall gjorts med utgångspunkt i hur de sökande själva beskriver sin verksamhet. I vissa fall bygger identifieringen på Kulturrådets kännedom om sökande parts generella arbete eller ett specifikt projekt. Identifieringen utgår inte från upphovspersonernas sexualitet, könsidentitet eller könsuttryck, utan fokuserar på innehåll och arbetsmetoder i projekten/verksamheterna. Metoden bör ses som ett av flera möjliga sätt att, utifrån befintliga blanketter och ansökningsförfaranden, ge en bild över hur bidrag fördelas till projekt och verksamheter med hbtq-fokus.

Regional kulturverksamhet

Projekt med hbtq-inriktning har identifierats i Kulturrådets bidragsgivning till regional utveckling 2014. Även här har utgångspunkten för identifieringen främst varit hur de sökande beskriver projektet. Regionernas kvalitativa redovisningar för 2013 har också granskats utifrån genomförda satsningar eller aktiviteter med koppling till hbtq-frågor.

Kulturrådet har också granskat om och hur de regionala kulturplanerna formulerar sig gällande hbtq-frågor. Hänsyn har tagits till om det finns övergripande strategiska formuleringar eller presentationer av enskilda insatser, om hbtq-perspektiv lyfts fram särskilt eller om det finns generella formuleringar kring normkritik eller antidiskriminering.

Samråd med och handledning av organisationer

Kulturrådet har fått handledning av RFSL i arbetet med att ta fram checklistor och bedömningsgrunder för bidragsgivning, kommunikation och uppföljning samt en treårsplan för myndighetens fortsatta strategiska arbete med hbtq-frågor.

RFSL och RFSL Ungdom har deltagit i dialogmöten på Kulturrådet där de deltagande har diskuterat hur arbetet som strategisk myndighet bör utformas och vilka behov som finns. Ett separat möte med RFSL Ungdom har genomförts. RFSL och RFSL Ungdom har kommenterat ett utkast av den här rapporten. I möten med övriga strategiska myndigheter, RFSL, RFSL Ungdom och Transföreningen FPES har Kulturrådet också informerat om arbetet samt tagit emot organisationernas synpunkter på regeringens *Strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck*.

Dialogmöten

För att få in kunskap och synpunkter inför det fortsatta arbetet med hbtq-frågor har tre dialogmöten genomförts med sammanlagt 30 representanter från myndigheter, institutioner, det fria kulturlivet och organisationer som företräder hbtq-personer. För att kunna diskutera hbtq-frågor ur ett intersektionellt perspektiv har urvalet gjorts för att få med personer verksamma inom olika konstområden, med olika erfarenheter, bakgrunder, verksamma i olika delar av landet, inom statlig, regional och kommunal verksamhet samt det fria kulturlivet. Kunskap och representation med utgångspunkt i övriga diskrimineringsgrunder (kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder och ålder) har funnits med. Tematiken för de tre mötena var ”Representation utifrån diskrimineringsgrunderna”, ”Yttrandefrihet nationellt och internationellt” samt ”Hbtq-frågor i kulturpolitiken – Kulturrådets arbete med uppdraget”. Det material som har samlats in under dialogmötena ligger som grund för de möjligheter och behov som presenteras nedan och de förslag på fortsatta insatser som föreslås.

BEHOV OCH MÖJLIGHETER

Konstens och kulturens möjligheter

Konst och kultur är områden där normer kan synliggöras och utmanas och som kan främja diskussion, påverkan och förändring. Normer behöver synliggöras och utmanas och rådande maktstrukturer behöver ifrågasättas för att skapa ett öppet, inkluderande och demokratiskt samhälle, där hbtq-personer kan vara trygga. Fördomar behöver också bemötas och hbtq-frågor behöver synliggöras för att medvetenheten om dessa ska öka.

FN:s rapport om konstnärliga rättigheter från 2013 lyfter fram kulturens möjlighet att bidra till social debatt och fungera som motvikt till rådande maktstrukturer. Enligt rapporten är dynamiken i konstnärlig kreativitet en förutsättning för fungerande demokratiska samhällen. En mångfald av konstnärliga och kulturella uttryck ger utrymme för skilda meningar att mötas och för nya tolkningar på kulturellt nedärvda idéer och koncept att träda fram.

Inom konst och kultur finns möjlighet att skapa sammanhang och att ge nya perspektiv på världen och skeenden. Konst och kultur diskuterar värdefrågor, förskjuter gränser och kan förändra normer. Här finns utrymme för olika slags berättelser, verkligheter och förebilder som kan vara en viktig del när människor utvecklar och uttrycker sin identitet. I vissa fall kan konst och kultur vara hälsofrämjande. Konst och kultur har en unik möjlighet att påverka, både känslomässigt och politiskt. Främjande av en mångfald kvalitativa konstnärliga och kulturella uttryck är en förutsättning för en utveckling av demokratin.

Även inom kulturområdet finns dock homo- och transfobi såväl som hetero- och tvåkönsnormer. Deltagare i de dialogmöten som genomförts inom uppdraget menar att transpersoner och deras villkor och berättelser är särskilt osynliga, både inom konsten och i samhället i stort.

Kunskaps- och kompetensbehov inom kultursektorn

Yttrandefrihet

Kulturrådet har genom sin position och med anledning av uppdraget som strategisk myndighet en möjlighet att främja kunskapsutveckling gällande hbtq-frågor inom kulturområdet. Det kan ske genom dialog med relevanta aktörer och spridning av goda exempel på till exempel webbplatser, seminarier, och konferenser. Ökad kunskap inom Kulturrådet är en förutsättning för att kunna arbeta långsiktigt och strategiskt med frågorna.

Behovet av ökad kompetens om hbtq-frågor inom kultursektorn har lyfts fram särskilt under de dialogmöten som har genomförts. Deltagare i dialogmöten har gett exempel på skådespelare inom film och teater som inte vill komma ut av rädsla för att inte få spela hetero-roller. En liknande oro för att nischer som queer på grund av ett konstnärligt innehåll, och därmed minska möjligheten att få framtida uppdrag, kan även ses inom

andra konstområden. Det medför en risk att verksamma inom dessa konstområden censurerar sig själva och därmed inte skapar reella möjligheter att utmana och synliggöra normer ur såväl ett representations- som innehållsperspektiv.

Kvalitet

En risk som understrukits vid dialogmöten är att normkritik och normbrytande konst i vissa fall kan förväxlas med dålig kvalitet. Det kan, enligt deltagarna, också förekomma att det kulturpolitiska målet kvalitet ställs som en motsats till normkritik eller mångfald. Olika slags motstånd mot ett tydligt queert innehåll i konst och kultur har framkommit. Queer konst och kultur kan ses som för smalt, för politiskt eller något som inte berör till exempel barn och unga. Deltagare vid dialogmöten har presenterat exempel på att arrangörer har velat ställa in föreställningar på grund av ett tydligt homosexuellt innehåll, eller att ansökningar till konstnärliga högskolor har avslagits på grund av en otydlig konststillhörighet. De har också lyft fram exempel på att avslag på bidragsansökningar har motiverats med att det som berör en konstnärs privatliv eller sexualitet inte är angeläget i ett större sammanhang. Exempel på etablerade aktörer som fått negativ kritik för projekt med tydligt homosexuellt innehåll har framkommit. Det har också förekommit att en turné av ett projekt med tydligt homosexuellt innehåll endast förlagts till storstäder, trots att aktörens produktioner utan ett homosexuellt innehåll vanligtvis turnerar även till mindre orter. Ett behov av att diskutera kvalitetsbegreppet och hur det är kopplat till mångfald har framkommit i dialogmötena.

En annan risk som diskuterats under dialogmöten är att kulturpolitiska prioriteringar kan leda till ett ökat utbud av konst och kultur som behandlar hbtq-frågor, utan tillräcklig kvalitet. Det är därför viktigt att kompetens samt strukturer finns för att bedöma kvalitet utifrån en konstnärlig utgångspunkt och samtidigt utifrån ett normkritiskt perspektiv där hbtq-frågor ingår.

Integrering

En annan risk som kan identifieras är att de som driver arbetet med hbtq-frågor är personer inom kulturinstitutioner med hbtq-identiteter. Arbetet är av stort värde men det kan innebära en tung börda att i sitt arbete behöva förknippas med sin sexualitet eller konststillhörighet. Deltagare i dialogmöten har också framhållit vikten av att den som arbetar med hbtq-frågor inom en verksamhet inte gör det som förervändning för att verksamheten i övrigt inte ska behöva arbeta med dessa frågor.

Centralt för att långsiktigt främja kulturens möjligheter att utmana och synliggöra normer i relation till hbtq-frågor är att dessa integreras i verksamheterna. För att uppnå en ökad integrering av hbtq-frågor i kulturlivet kan kompetens- och kunskapsutveckling vara särskilt angelägna inom större institutioner. Kompetens- och kunskapsökning är viktig för att frågorna inte ska ses som särfrågor. En ökad bredd i representationen och kunskapen bland dem som arbetar på institutioner ökar möjligheten för fler att driva frågorna.

Bidragsgivning

Bedömning

Kulturrådet fördelar bidrag med utgångspunkt i de nationella kulturpolitiska målen att ”Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.”

Utgångspunkter för bidragsbedömning och bidragsfördelning finns inom Kulturrådets arbete med bidragsgivning. De fokuserar på kulturpolitiskt prioriterade områden som konstnärligt kvalitet och förnyelse såväl som barn och unga-, jämställdhets-, tillgänglighets- och ett interkulturellt perspektiv. Vid ansökningar och återrapportering ska sökande uppge hur deras arbete relaterar till dessa frågor. En viktig del i Kulturrådets bedömning av ansökningar är den diskussion som förs av ledamöter i arbets- och referensgrupper. Bred kunskap och olika erfarenheter är centrala i bedömningsprocessen.

Kulturrådet har som utgångspunkt att mångfald är en förutsättning för ett dynamiskt kvalitativt kulturliv. Som ett stöd för handläggare och ledamöter i arbets- och referensgrupper kan dock behov finnas av att formalisera hur bedömningsgrunderna får utrymme i bedömningsprocessen i praktiken.

Normbrytande konst och kultur

Några framgångsfaktorer för konst och kultur med hbtq-fokus som särskilt lyfts fram under dialogmöten är kollektiva arbetsprocesser, intersektionella metoder, konstområdesöverskridande samarbeten, samarbeten mellan små och stora aktörer samt kultur och utbildning som utformas i samråd. Flera av de framgångsfaktorer som identifierats är metoder som används inom det fria kulturlivet.

Behov av ökad finansiering till nya normbrytande, professionella kulturaktörer och samarbetsprojekt har understrukits av deltagare i dialogmöten. Det behövs finansiering för långsiktigt främjande av hbtq-frågor inom kulturen på en övergripande samordnande nivå, men också för särskilda satstingar på hbtq-perspektiv. För att frågorna ska få större genomslag kan det finnas behov av en tillfällig förstärkning riktad mot detta ändamål, utöver den förstärkning på 500 000 kr för genomförande av uppdraget som strategisk myndighet. Medel för riktade insatser skulle möjliggöra för Kulturrådet att bryta ny mark när det gäller bidragsgivning till kulturen som demokratifrämjare och motvikt till diskriminering, homo-, bi- och transfobi.

Bland behoven har även en samlade instans för hbtq-kultur med långsiktig finansiering understrukits. En sådan instans skulle också kunna verka sammanhållande för en infrastruktur och arkivering av insatser och erfarenheter för att inte kunskap ska gå förlorad. Det finns behov av kulturella rum där hbtq-personer kan vara normen och som kan fungera som säkra mötesplatser. Andra behov som kommit upp under dialogmöten är exempelvis medel för planerad utgivning och översättning av internationell litteratur

med hbtq-inriktning, omvärldsbevakning utanför Sverige och till tidskrifter med hbtq-inriktning.

Dansområdet identifieras som bra på att synliggöra hbtq-frågor. Det är också ett område som, särskilt inom den fria sektorn, arbetar med att utmana könsnormer. Deltagare i dialogmöten lyfter dock fram att internationellt är queerperspektiv inte något som genomsyrar eller är integrerat i dansen på samma sätt. Ökat internationellt kulturutbyte med svenska dansproduktioner skulle kunna främja integreringen av queerperspektiv i dansen och därmed ökad förståelse för hbtq-frågor internationellt. Serier lyfts också fram som en konstform där queerfeministiska uttryck öppnar upp för initiativ med tydligt hbtq-inriktning och innehåll.

Unga hbtq-personer

Mot bakgrund av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors utredning *Hon hen han*⁴ från 2010 har unga hbt-personer generellt sett sämre hälsa än övriga unga i befolkningen. Orsaken är bland annat att de i större utsträckning än andra utsätts för diskriminering, våld och hot om våld. Utredningen visar att skolmiljön är den vanligaste brottsplatsen för hatbrott och därmed en viktig arena för integration av normkritiska perspektiv för att förebygga trakasserier och hatbrott. Inom arbetet med Kulturrådets läsfrämjande uppdrag och i fördelning av skapande skola-bidrag kan det därför finnas anledning att särskilt beakta hbtq-perspektiv.

I de inkomna ansökningarna gällande skapande skola-bidraget under 2014 skriver flera av de sökande parterna att de arbetar med normer eller utifrån normkritiskt perspektiv. Skapande skola-projekt når många barn och unga och har därför goda förutsättningar att bidra till att barn och unga får kulturupplevelser som stärker förmågan till inlevelse i andra människors situation och ger ny kunskap om världen.

Bibliotekens roll har lyfts fram som viktig för att tillgängliggöra kunskap om hbtq-frågor i hela landet och även för att möjliggöra normkritiska förebilder. En enkätundersökning gjord av Biblioteksbladet⁵ visar att endast sju procent av folkbiblioteken har en hbt-strategi. Utifrån enkätstudiens resultat och de synpunkter som framförts under dialogmöten, finns det ett behov av att ge bibliotek verktyg för att arbeta med hbtq-frågor. Kulturrådets inköpsstöd används redan av ett antal bibliotek för inköp av hbtq-litteratur och arbete med att synliggöra hbtq-personers villkor. Även det läsfrämjande bidraget skulle kunna vara relevant i sammanhanget.

Separatism

Deltagare i dialogmöten har gett exempel på flera olika separatistiska projekt och verksamheter som uppstått och avslutats under senare år. Separatistiska, professionella konst- och kulturprojekt för unga hbtq-personer med medverkandefokus beskrivs som livräddande för målgruppen. Kunskap och erfarenheter genereras i dessa projekt och

⁴ *Hon hen han: en analys av hälsosituationen för homosexuella och bisexuella ungdomar samt för unga transpersoner*, Ungdomsstyrelsen, Stockholm, 2010

http://www2.ungdomsstyrelsen.se/butiksadmin/showDoc/ff8080812568bac50126b80371e7001b/HON_HEN_HAN.pdf

⁵ Harmrud, Annika, "Olika välkomna!", 2014: 06/07, s. 16ff.

verksamheter, utan att det finns en långsiktig förvaltning eller spridning av dessa. Det finns ett behov av en infrastruktur och nätverk för kulturaktörer som arbetar med hbtq-frågor samt en långsiktighet i kunskapsöverföring, erfarenhetsutbyte och förvaltning. En möjlighet skulle kunna vara att en organisation som till exempel RFSL får en långsiktig förstärkning för att samla och sprida kunskap om konst och kultur med hbtq-fokus.

Integrering

Samverkan med regionerna är central för att hbtq-frågor ska få genomslag inom konst och kultur i hela landet. Det kan även främja spridning till kommunala kulturinstitutioner och det fria kulturlivet.

Samverkan med lokala aktörer har identifierats som en framgångsfaktor av deltagare i dialogmöten. Exempelvis har RFSL lokala organisationer på flera platser i landet som regionala kulturaktörer skulle kunna samråda och samverka med. Turnerande hbtq-kulturverksamhet och festivaler, som till exempel musik- och Pridefestivaler, har lyfts fram som möjligheter för att kultur och konst med queerfokus ska vara tillgänglig i hela landet, både på glesbygden och i städer. Välkända artister som talar öppet om hbtq-frågor kan fungera som förebilder och främja ett synliggörande av frågorna. Inom konstnärliga gestaltningar av det offentliga rummet har möjligheter att utmana och synliggöra normer och samtidigt nå en bred publik identifierats av deltagarna. Ett konstområde som också nämns som ett område med potential att nå en bred målgrupp är fotografi.

Nästan alla de regionala kulturplanerna innehåller någon form av antidiskrimineringsformulering om att alla ska ha tillgång till kulturlivet oavsett sexuell läggning. I de flesta planer omfattas även könsidentitet och könsöverskridande uttryck. I det fåtal kulturplaner där en sådan formulering saknas finns bredare formuleringar om vikten av mångfald och allas rätt att delta i kulturlivet. Dessa ambitioner skulle kunna konkretiseras tydligare i faktiska åtgärder och handlingsplaner.

I ungefär hälften av planerna finns någon form av åtgärder nämnda, med olika grad av specificitet och omfattning. Några av planerna innehåller exempel på projekt som redan genomförts, och här blir det ibland tydligt hur enskilda institutioner riskerar att bli ensamma bärare av frågorna. I ett län är till exempel queer-perspektiv och hbtq-frågor frånvarande i kulturplanen men beskrivs utförligt inom läns museets och stadsteaterns verksamhet.

Ett fåtal av kulturplanerna talar om kulturens bredare ansvar att ifrågasätta stereotyper och bredda normer, och några av planerna talar om ”genus” tillsammans med eller i stället för ”kön” i relation till jämställdhetsarbete. Även om detta inte kan likställas med ett queerperspektiv, ger det en indikation om en medvetenhet i förhållande till cisnormen och tvåkönsnormen. Det finns ett behov av att tydligare stärka hbtq-perspektiv i samtliga kulturplaner framöver. För att detta ska ske kan bland annat kunskapsutveckling och metodstöd behövas.

Internationellt

I nästan 80 länder i världen är homosexualitet kriminaliserat. Hbtq-personer utsätts för hatbrott som dödsmisshandling och tortyr, fängslas och diskrimineras i arbetslivet och inom utbildningssystemet. Sverige verkar i flera internationella sammanhang för att sexuella kontakter mellan samtyckande vuxna personer av samma kön ska avkriminaliseras och att skydd mot diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet införs. Konst och kultur kan ha en särskild möjlighet att verka demokratifrämjande i länder med lagstiftning mot hbtq-personer. Konstnärer kan i vissa sammanhang yttra sig relativt fritt utan att det medför repressalier eller fara. Journalister eller aktivister granskas ofta närmare och löper i vissa fall en högre risk att begränsas, hotas eller straffas. Inom Kulturrådets bidragsgivning till internationellt samarbete och utbyte finns exempel på projekt med inriktning på demokratifrämjande i ett internationellt perspektiv. Med ökade demokratifrämjande medel skulle fler insatser kunna genomföras.

Det kan finnas behov av förstärkning av möjligheterna för Kulturrådet att stödja demokratifrämjande insatser utanför Sverige. För att påbörja en undersökning om hur Kulturrådets arbete med hbtq-frågor kan integreras i Kulturrådets internationella arbete har möten genomförts med Sida och Svenska Institutet. Kulturrådet har också för avsikt att lämna in en ansökan till Sida gällande samarbete inom mänskliga rättigheter och demokratisering. Ett av målen med ett framtida samarbete är att främja mänskliga rättigheter inklusive hbtq-personers rättigheter.

Uppföljning och kartläggning

Ett behov av kvantitativ uppföljning av offentliga medel som går till verksamheter eller projekt med hbtq-inriktning har också framförts vid dialogmöten. Information om vilka delar av den offentligt finansierade konsten och kulturen som har hbtq-inriktning skulle på sikt kunna ge en indikation hur hbtq-personers möjlighet att delta och identifiera sig i kulturlivet på lika villkor förändras över tid. Det kan också finnas ett behov av att identifiera vad som sker inom kulturområdet med inriktning på hbtq-frågor. En kartläggning av hbtq-insatser inom statliga, regionala och kommunala kulturverksamheter skulle ge en bild av vad som sker inom det offentliga kulturlivet. De insatser som Kulturrådet genomför inom uppdraget som strategisk myndighet behöver också följas upp och redovisas.

GENOMFÖRDA OCH PLANERADE INSATSER 2014

Strategiskt övergripande

Kulturrådet har under 2014 lagt grunden för ett fortsatt arbete som strategisk myndighet inom kulturområdet för ökad öppenhet och mångfald avseende hbt-frågor.

Myndighetens behov har identifierats och kunskap har inhämtats och utvecklats. En treårsplan tas fram under 2014, som stöd för att långsiktigt integrera hbtq-perspektiv i verksamheten och fortsatt uppmärksamma och främja konstens och kulturens möjligheter att synliggöra och utmana normer i relation till hbtq-frågor.

Kunskaps- och kompetensutveckling

Kulturrådets personal genomgår under hösten 2014 ett kunskaps- och kompetensutvecklingsprogram, framtaget i samråd med bland andra Diskrimineringsombudsmannen (DO), Arbetsgivarverket och RFSL.

Under hösten 2014 fortbildas Kulturrådets ledningsgrupp inom flera mångfaldsområden bland annat för att höja kompetensen om hbtq-frågor och normkritik. Ledningsgruppen fortbildas också via Arbetsgivarverket om frågor gällande arbetsgivarperspektiv och inkluderingsarbete samt utbildning inom etnisk och kulturell mångfald. Obligatoriska utbildningar genomförs också för hela Kulturrådets personal. En representant från DO har föreläst utifrån de lagstiftade diskrimineringsgrunderna. RFSL håller under hösten introduktions- och fördjupningsutbildningar om hbtq-frågor utifrån ett normkritiskt perspektiv.

Översyn av policyer

Kulturrådet ser under 2014 över myndighetens policyer för att kartlägga vilka som bör redigeras eller revideras utifrån ett hbtq-perspektiv. En ny *Plan för lika rättigheter och möjligheter* och ett dokument om *Trakasserier och annan kränkande särbehandling* har antagits under året. Vissa justeringar av dokumenten har gjorts efter kommentarer från RFSL.

Rekrytering

En central fråga kopplad till hur myndigheten kan bredda sin kompetens och kunskap är representation. Kunskapen kring vilka livserfarenheter och kunskaper som finns i styrelse, ledning, personal och ledamöter i arbets- och referensgrupper bör öka för att tydliggöra rekryteringsbehoven. Kulturrådet har påbörjat ett utvecklingsarbete för ökad mångfald i rekrytering av nyanställd personal. Under 2014 ses processen för rekrytering av anställda över, bland annat med utgångspunkt i ett material om rekrytering framtaget av RFSL.

Ledamöter i arbets- och referensgrupper tillsätts av Kulturrådets styrelse. Generellt för Kulturrådets referensgrupper gäller att de ska ha en hög grad av kompetens inom sitt område. Vid valet av ledamöter tas även hänsyn till geografisk spridning, kön, ålder och etnisk och kulturell mångfald. Vidare strävar Kulturrådet efter att det i gruppen som helhet ska finnas förutsättningar för att en mångfald av infallsvinklar präglar diskussio-

nen. Under 2014 har ett arbete påbörjats för hur myndigheten kan utveckla tillsättandet av ledamöter.

Seminarier, webb och sociala medier

Kulturrådets uppdrag som strategisk myndighet har under våren kommunicerats av Kulturrådets generaldirektör på en uppstartskonferens för regeringens strategi.

Kulturrådet har också medverkat i Stockholm Pride. En programpunkt handlade om yttrandefrihet nationellt och internationellt i relation till aktivism och fristadsfrågan. Tillsammans med Riksutställningar arrangerades en programpunkt om äldre hbtq-personer i konst och berättelser. Kulturrådet deltog även i en presentation av samtliga strategiska myndigheters hbt-uppdrag, arrangerad av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor. Varje programpunkt hade mellan ca 50 och 70 deltagare. Kulturrådets styrelseordförande deltog också i Regeringskansliets tält under Stockholm Pride, för att diskutera myndighetens arbete med hbtq-frågor med besökare.

Två seminarier med inriktning på normkritik ur ett hbtq-perspektiv arrangerades av Kulturrådet under Bok & Bibliotek i Göteborg. Seminarierna, som diskuterade normbrytande bilder i barnböcker, serier och illustrationer samt queera bildvärldar i barnböcker, togs emot väl och väckte intressanta frågor.

En webbsida som beskriver hur Kulturrådet arbetar med hbtq-frågor har publicerats på myndighetens webbplats, där ett urval konst- och kulturverksamheter, projekt, publikationer och aktiviteter med hbtq-inriktning presenteras. Bland dessa finns exempel från olika platser i landet och inom flera konstområden, såväl inom som utanför Kulturrådets bidragsgivning och verksamhetsområde. På webbplatsen Bolla har transperspektiv lyfts i en gästkrönika av en ung serietecknare och ett urval projekt med hbtq-inriktning har presenterats. Kulturrådet har också twittrat om ett urval kulturhändelser med hbtq-fokus samt annonserat om Kulturrådets medverkan i Stockholm Pride på Facebook. Många nya följare på Facebook och Twitter under Prideveckan indikerar att intresset för hbtq-frågor är stort inom kulturområdet.

Kulturrådet ska också delta med ett seminarium om konstens och kulturens möjligheter att synliggöra och utmana normer på en konferens arrangerad av Socialstyrelsen under hösten 2014.

Möten och samverkan

Strategiska myndigheter med hbt-uppdrag och organisationer som företrädare hbtq-personer

Samverkan och samråd med andra strategiska myndigheter och kulturmyndigheter ingår i arbetet. Ett flertal insatser har genomförts under 2014. Kulturrådets generaldirektör har deltagit i ett möte med generaldirektörer från övriga strategiska myndigheter samt representanter från Arbetsmarknadsdepartementet och Socialdepartementet inför regeringens hbt-konferens under våren. Utöver det kommer Kulturrådet att träffa övriga

strategiska myndigheter vid sammanlagt sex gemensamma möten under 2014. Under mötena har myndigheterna bland annat presenterat respektive uppdrag och diskuterat möjligheter till samverkan. Organisationer som företräder hbtq-personer har också bjudits in. De deltagande organisationerna RFSL, RFSL Ungdom och Transföreningen FPES har presenterat sin syn på regeringens *Strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck* och hur samverkan med det civila samhället kan ske inom uppdragen.

Regionala kulturchefer

Kulturrådet bjöd under hösten 2014 in till ett möte där kulturchefer eller kultursamordnare från de flesta regioner och Stockholms läns landsting deltog. Under mötet presenterade bland annat Myndigheten för Ungdoms- och civilsamhällsfrågor hur villkoren ser ut för unga hbtq-personer. Framgångsfaktorer och möjligheter inom kulturområdet presenterades, där kompetens- och kunskapsutveckling samt samverkan med civilsamhället underströks som särskilt viktigt. Goda exempel på regionalt arbete med hbtq-frågor inom kulturområdet lyftes också fram. Ett syfte med mötet var även att påbörja en diskussion kring hur samverkan med regionerna kan ske framöver.

Andra myndigheter och organisationer

Riksställningar och Kulturrådet har samarbetat under Stockholm Pride och diskuterat vidare samverkan. Det bedöms vara av ömsesidigt värde då det finns beröringspunkter mellan myndigheternas uppdrag. Forum för levande historia och Kulturrådet har träffats och presenterat respektive uppdrag inom hbtq-frågor.

Kulturrådet har presenterat uppdraget för Sveriges kommuner och landsting (SKL). En diskussion har också inletts med Myndigheten för Kulturanalys om hur hbtq-perspektiv skulle kunna integreras i uppföljningar och kartläggningar.

Bidragsgivning

Kulturrådet stödjer sedan tidigare ett flertal projekt, publikationer och verksamheter inom alla konstområden, som arbetar aktivt med frågor gällande sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Bidrag går till projekt och verksamheter som lyfter frågorna utifrån olika perspektiv, med olika metoder och målgrupper, på en mängd platser i landet och även internationellt.

Fram till slutet av september 2014 har Kulturrådet beviljat ungefär 70 miljoner kronor till ett 30-tal projekt, publikationer och verksamheter som på olika sätt har hbtq-inriktning. I den summan ingår inte medel som fördelas inom ramen för Kultursamverkansmodellen.

De beviljade bidragsärendena skiljer sig stort och det varierar även hur centrala eller integrerade hbtq-frågor är i de aktiviteter som bedrivs. Det gör det svårt att bedöma hur stor del av den beviljade summan som enbart går till hbtq-aktiviteter. Det är inte heller möjligt att på ett djupgående sätt utläsa hur aktiviteterna genomförs. Därför är det,

utifrån sammanställningen inte möjligt att dra några långtgående slutsatser kring Kulturrådets bidragsgivning till verksamheter med hbtq-fokus.

Projekten och verksamheterna drivs av aktörer med säten i ett tiotal av landets regioner. Flera är turnerande fria grupper vars verksamhet kommer medborgare till godo i flera regioner. Ett par aktörer bedriver turnéverksamhet utanför Sverige.

Av de aktörer som har ett hbtq-fokus inom scenkonstområdet finns främst fria aktörer bland bidragsmottagarna men även några institutioner. Ett av de beviljade bidragen inom scenkonstområdet är till ett projekt och samtliga andra beviljade medel är verksamhetsbidrag.

Ett exempel på en verksamhet med intersektionell inriktning som beviljats bidrag är Ögonblicksteatern i Umeå. De undersöker hur sociala kategoriseringar såsom kön, sexualitet, etnicitet, funktionalitet och klass interagerar. Ögonblicksteatern kommer framöver att samarbeta med koreografen Malin Hellkvist Sellén som arbetar utifrån ett queerfeministiskt perspektiv. Hennes verk ifrågasätter normsystem och undersöker frågor kring kropp, identitet och makt. Projektet ”Queering Sápmi – Scenkonstverket”, bygger vidare på paraplyprojektet Queering Sápmi som Ögonblicksteatern och samiska ungdomsorganisationen Sáminuorra är projektägare till. Queering Sápmi syftar bland annat till att stärka den samiska hbtq-rörelsen.

Skolbibliotekens roll har lyfts fram som särskilt viktiga i dialogmöten. Inom litteraturområdet rör samtliga bidrag inköpsstödet till folk- och skolbibliotek. Flera bibliotek anger att de har påbörjat eller genomfört en hbt-certifiering av sin verksamhet för att biblioteken ska vara inkluderande för alla. Några skriver att de arbetar med specifika temalådor om hbtq-frågor till skolor och förskolor. Sundsvalls bibliotek ordnar familjeträffar för regnbågsfamiljer och Sollentuna biblioteks läsfrämjande arbete omfattar unga hbtq-personer som har högläsning av sina texter.

Kulturrådet har också beviljat forskningsmedel till projektet ”Bortom homogeniteten”, som ägs av Statens historiska museer och syftar till att i teori och praktik utveckla mångfalden i det svenska musei- och kulturarvsarbetet. Med utgångspunkt i att museer producerar kulturella och sociala normer - om genus, familj, sexualitet, arbete och funktionsduglighet - undersöks museers möjlighet att i stället hitta nya former att synliggöra olika människor, företeelser och erfarenheter.

Kultursamverkansmodellen och regionala kulturinstitutioner

Inom de regionala verksamheter som finansieras genom och utanför Kultursamverkansmodellen finns flera exempel på kulturinstitutioner som arbetat aktivt med hbtq-frågor under 2014. Ung Scen Öst, Stockholms Stadsteater och Regionteater Väst är exempel inom scenkonsten. Inom museisektorn kan Örebro länsmuseum och Västerbottens museum nämnas. Flera verksamheter har också fått regionala utvecklingsbidrag från Kulturrådet för särskilda hbtq-satsningar.

Bland de aktörer som har beviljats regionala utvecklingsbidrag under 2014 finns bland annat en hbtq-organisation, Gotlands regnbågsgrupp, för ett Activist-in-residence-program. Projektet vänder sig till hbtq-aktivister i Östersjöregionen som använder sig av kultur och konst i sitt arbete med hbtq-frågor och mänskliga rättigheter. Målet är ett internationellt utbyte av kultur skapat av hbtq-aktivister, samt att utbyta konstnärliga metoder för förändringsarbete.

Även regionernas redovisningar för 2013 har granskats. Sex regioner redovisar exempel på konkret verksamhet med bäring på hbtq-frågor. I de flesta andra regioner finns formuleringar om diskrimineringsgrunder, normkritik eller genus men utan att hbtq-frågor berörs specifikt. Aktiviteter beskrivs inom konst- och kulturfrämjande verksamhet, filmkulturell verksamhet och museiverksamhet. Deltagande i Pridefestivaler redovisas i flera regioner. Även utställningar som berör hbtq-frågor förekommer. De offentliga videokonststationer som finns i Dalarna, Gävleborg och Uppsala inom ramen för samarbetet ”VideoGUD” är ett exempel. Örebro läns museum har fokuserat på insamling och dokumentation med koppling till hbtq-personer som del av projektet ”Att störa homogenitet”.

EKONOMISK REDOVISNING

Enligt Kulturrådets regleringsbrev får 500 000 kronor användas för uppdraget från utgiftsområde 13 *Integration och jämställdhet, anslaget 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.*, anslagspost 9. Uppdraget har fram till mitten av oktober 2014 genererat kostnader på cirka 666 000 kronor. Utöver de tilldelade medlen, har cirka 166 000 kronor använts från utgiftsområde 17 *Kultur, medier, trossamfund och fritid, anslag 1:1 Statens kulturråd*. Därutöver har uppdraget skapat spridningseffekter till myndighetens övriga arbetsområden. Hela myndighetens personal lägger också under hösten totalt cirka 300 arbetstimmar på fortbildning inom normkritik och hbtq-frågor. Det innebär en kostnad av uppemot 180 000 kr från utgiftsområde 17.1:1. De förslag på kommande insatser som presenteras nedan förutsätter ett uppdrag som strategisk myndighet med fortsatt finansiering.

FÖRSLAG PÅ KOMMANDE INSATSER

Kulturrådet avser de närmaste tre åren att

utveckla förutsättningarna att arbeta kvalitativt, strategiskt och långsiktigt med hbtq-frågor inom myndigheten, vilket innebär att

- anta en strategi för lika rättigheter och möjligheter med fokus på jämställdhet, hbtq, kulturell och etnisk mångfald och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning
- tillsätta en intern arbetsgrupp som arbetar med hbtq-frågor samt en referensgrupp med sakkunniga från kulturområdet med särskild kompetens inom hbtq-frågor
- årligen samråda med organisationer som företräder hbtq-personer samt myndigheter med strategiska hbt-uppdrag
- vid slutet av treårsperioden följa upp och redovisa genomförda aktiviteter och ta fram en plan för Kulturrådets fortsatta arbete med hbtq-frågor

integrera hbtq-perspektiv i Kulturrådets interna arbete, vilket innebär att

- diskutera kvalitetsbedömningar utifrån ett normkritiskt perspektiv där styrelseledamöter samt arbets- och referensgruppsledamöter deltar
- revidera relevanta policy- och styrdokument utifrån ett normkritiskt perspektiv (där hbtq-perspektiv ingår)
- uppmärksamma hbtq-perspektiv i samband med myndighetens verksamhetsplanering
- kunskaps- och kompetensutveckla personal i normkritiska perspektiv (där hbtq-frågor ingår)
- ta fram metoder för att främja ett mångfaldsperspektiv (där hbtq-frågor ingår) i rekryteringsarbetet
- fokusera på mångfaldsfrågor (där hbtq-frågor ingår) i myndighetens arbetsmiljöarbete

uppmärksamma frågor som rör sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck och hbtq-personers villkor och förutsättningar inom kulturområdet, vilket innebär att

- lyfta hbtq-frågor på möten med representanter från statliga kulturmyndigheter, konstnärliga högskolor och andra relevanta aktörer inom kultursektorn
- fortsatt undersöka hur Kulturrådet kan integrera frågorna i det internationella arbetet
- integrera normkritiska perspektiv (där hbtq ingår) i Kulturrådets kommunikation och uppföljningsarbete
- under minst ett av de kommande tre åren arrangera en normkritisk konferens där bland annat hbtq-frågor lyfts fram

- följa upp över tid hur stor del av bidragen som går till projekt och verksamheter med hbtq-inriktning
- kartlägga hbtq-insatser inom statliga, regionala och kommunala kulturverksamheter genom en enkät och intervjuer som resulterar i en rapport

direkt och indirekt främja verksamheter och projekt som synliggör och utmanar normer som begränsar hbtq-personer, vilket innebär att

- integrera hbtq-perspektiv som en av bedömningsgrunderna inom bidragsgivningen
- särskilt beakta hbtq-frågor i ett urval av Kulturrådets uppdrag
- samråda med relevanta bidragsgivande myndigheter och organisationer kring hur bidrag till konst och kultur kan främja dess möjligheter att synliggöra, utmana och förändra normer
- verka för att regionernas nya eller reviderade kulturplaner från och med 2016 ska innehålla tydligare hbtq-perspektiv
- samverka med regionala kulturchefer kring frågor gällande normkritik och hbtq, bland annat genom att ge stöd i regionernas arbeten i form av till exempel kunskapsutveckling och erfarenhetsutbyte

Utöver det föreslås, under förutsättning att det finns en tillfällig resursförstärkning, att

- fördela riktade medel med demokratifrämjande syfte till professionella konstområdes- eller ämnesövergripande kulturprojekt med hbtq- eller intersektionellt fokus

SLUTSATSER

Konsten och kulturen har unika möjligheter att synliggöra och utmana normer som begränsar människor t.ex. avseende sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck och det sker inom de flesta områden. Kulturrådet stödjer inom bidragsgivningen sedan tidigare ett flertal projekt, publikationer och verksamheter inom alla konstområden, som arbetar aktivt med frågor gällande sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Kulturrådets uppdrag som strategisk myndighet ger ökade möjligheter att främja kulturens potential som normbrytare. Det arbete som myndigheten genomför under 2014 lägger en grund för ett fortsatt långsiktigt arbete med frågorna. Eftersom det fokuserade arbetet med uppdraget tar sin utgångspunkt i att hbtq-kunskap och hbtq-perpektiv ska integreras i hela Kulturrådets arbete genererar de medel som tillförts myndigheten för arbetet spridningseffekter i insatser inom hela myndigheten. För att säkerställa en långsiktig effekt behöver ett fokuserat arbete med särskilda medel fortsätta. Utöver det kan också behov finnas av en tillfällig förstärkning för att få större genomslag för frågorna. En sådan förstärkning skulle möjliggöra för Kulturrådet att bryta ny mark när det gäller bidragsgivning till konsten och kulturen som demokratifrämjare och som motverkande kraft mot diskriminering, homo- bi- och transfobi.